Κυριακή προ της Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού (Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 8 Σεπτεμβρίου, 2023

ΟΜΙΛΙΑ ΚΗ΄

*«Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ᾽ ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι᾽ αὐτοῦ (: Διότι δεν απέστειλε ο Θεός τον Υιό του στο αμαρτωλό γένος των ανθρώπων για να κατακρίνει και να καταδικάσει το γένος αυτό, αλλά **ο Θεός απέστειλε τον Υιό του για να σωθεί ολόκληρος ο κόσμος των ανθρώπων διαμέσου της δικής Του θυσίας**)»* [Ιω. 3, 17].

Πολλοί από **τους οκνηρούς και ράθυμους, που κάνουν κατάχρηση της φιλανθρωπίας του Θεού με τον πολλαπλασιασμό των αμαρτημάτων τους και με την υπερβολική τους αμέλεια για τη σωτηρία της ψυχής τους,** ισχυρίζονται τα εξής: **«*Δεν υπάρχει γέενα, δεν υπάρχει τιμωρία, ο Θεός συγχωρεί όλα τα αμαρτήματά μας*»**. Αυτούς τους αποστομώνει ο σοφός Σειράχ, που λέγει: «*Καὶ μὴ εἴπῃς· ὁ οἰκτιρμὸς αὐτοῦ πολύς, τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν μου ἐξιλάσεται· ἔλεος γὰρ καὶ ὀργὴ παρ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς καταπαύσει ὁ θυμὸς αὐτοῦ (: **Και μην πεις: ‘’Η φιλανθρωπία Του είναι μεγάλη, θα ευσπλαγχνισθεί το πλήθος των αμαρτιών μου’’, διότι η οργή Του δεν είναι μικρότερη από την ευσπλαχνία Του και η οργή Του θα ξεσπάσει ενάντια σε όσους άφοβα αμαρτάνουν**)»* [Σοφ. Σειρ. 5, 6)]. Και πάλι: «*Κατὰ τὸ πολὺ ἔλεος αὐτοῦ, οὕτως καὶ πολὺς ὁ ἔλεγχος αὐτοῦ· ἄνδρα κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ κρίνει (: **Όπως είναι μεγάλη η ευσπλαχνία Του, είναι μεγάλος και ο έλεγχός Του**)»* [: Σοφ. Σειρ. 16, 12].

Και αν θα ρωτήσεις πού είναι η φιλανθρωπία Του, αν ανταμειφθούμε ανάλογα, άκουσε και τον Προφητάνακτα Δαβίδ και τον Απόστολο Παύλο που λένε, ο μεν πρώτος: «*Καὶ σοῦ, Κύριε, τὸ ἔλεος, ὅτι σὺ ἀποδώσεις ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ (: Και η ευσπλαχνία είναι επίσης δική σου, Κύριε· διότι Εσύ, πολυεύσπλαχνε, βραβεύεις με το έλεός Σου την αρετή των ανθρώπων και τιμωρείς δυναμικά την κακία τους. **Εσύ θα αποδώσεις και στον καθένα σύμφωνα με τα έργα του**)»* [Ψαλμ. 61, 13], ο δε δεύτερος: «*ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ ἔργα αὐτοῦ (: **Αυτός θα αποδώσει στον καθένα ανάλογα με τα έργα του**)»* [Ρωμ. 2, 6].

Αλλά ότι παρά ταύτα **η φιλανθρωπία του Θεού είναι μεγάλη**, αποδεικνύεται από τα επόμενα· εάν δηλαδή ο Θεός, αφού διαίρεσε τη ζωή μας σε δύο χρονικές περιόδους, την παρούσα και την μέλλουσα, και αφού **τη μία όρισε για τους αγώνες, την δε άλλη έκανε χώρο απονομής των στεφάνων** , απέδειξε και με αυτόν τον τρόπο τη **φιλανθρωπία** Του. Πώς και με ποιο τρόπο; Με το ότι**, αν και διαπράξαμε πολλά και σοβαρά αμαρτήματα και αν και δεν παραλείψαμε να ρυπαίνουμε την ψυχή μας με άπειρα κακά από την νεαρή ηλικία μας ως τα γεράματά μας, για κανένα από αυτά τα αμαρτήματα δεν μας ζήτησε λόγο, αλλά επιπλέον συγχώρησε αυτά με το βάπτισμα της παλιγγενεσίας και μας χάρισε δικαιοσύνη και αγιότητα.**

«*Τι λοιπόν θα συμβεί*», θα έλεγε κάποιος, «*εάν κάποιος, αφού καταξιώθηκε των ιερών μυστηρίων από πολύ μικρή ηλικία, διαπράξει μετά από αυτά μύρια αμαρτήματα;*». Αυτός λοιπόν είναι **άξιος μεγαλύτερης τιμωρίας**· διότι για τα ίδια αμαρτήματα δεν υποφέρουμε τις ίδιες τιμωρίες, αλλά **πολύ αυστηρότερες**, όταν αμαρτήσουμε μετά τη μυσταγωγία του Βαπτίσματος. Και αυτό το βεβαιώνει ο Παύλος, ο οποίος λέγει: «*Ἀθετήσας τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει· πόσῳ δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας; (: Εάν κανείς παραβεί τον μωσαϊκό Νόμο και την παράβασή του αυτήν τη βεβαιώσουν δύο ή τρεις μάρτυρες, αυτός θανατώνεται χωρίς επιείκεια. Πόσο χειρότερη τιμωρία νομίζετε ότι αξίζει εκείνος που ποδοπάτησε περιφρονητικά τον Υιό του Θεού και νόμισε ως αίμα συνηθισμένου και κοινού ανθρώπου το Αίμα με το οποίο επικυρώθηκε η Νέα Διαθήκη, με το οποίο μάλιστα αίμα και αυτός ο ίδιος αγιάστηκε και εξύβρισε και περιφρόνησε το Άγιο Πνεύμα που μας προσφέρει τη χάρη Του;)*» [Εβρ. 10, 28-29]**.** Αυτός θα είναι, λοιπόν, άξιος μεγαλύτερης τιμωρίας.

Εντούτοις **ο Θεός άνοιξε και γι' αυτόν τις πόρτες της μετανοίας και του έδωσε πολλές ευκαιρίες, αν το θελήσει βεβαίως, να απαλλαγεί από τα αμαρτήματά του.** Σκέψου, λοιπόν, **πόσο μεγάλες είναι αυτές οι αποδείξεις της φιλανθρωπίας του Θεού**, **η δια της χάριτος χορήγηση της αφέσεως και ο μη κολασμός αυτού** που και μετά τη χορήγηση της χάριτος αμάρτησε και είναι άξιος κάθε τιμωρίας, επιπλέον δε και **η διάθεση σε αυτόν χρόνου και προθεσμίας απολογίας**.

Για όλα αυτά, ο Ιησούς έλεγε στον Νικόδημο: **«*Δεν έστειλε ο Θεός τον Υιό Του για να καταδικάσει τον κόσμο, αλλά για να σώσει τον κόσμο* »**. Δύο είναι οι παρουσίες του Χριστού, αυτή που ήδη έχει γίνει και η μέλλουσα, αλλά**δεν έχουν τον ίδιο σκοπό και οι δύο**, **αλλά η μεν πρώτη έγινε όχι για να εξετάσει τα όσα πράξαμε, αλλά για να τα συγχωρήσει, ενώ η δεύτερη θα γίνει όχι για να συγχωρήσει, αλλά για να κρίνει.** Γι' αυτό περί της μεν πρώτης λέγει: «***Δεν***

ήλθα για να καταδικάσω τον κόσμο, αλλά για να σώσω τον κόσμο », περί δε της δεύτερης: ***«Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ᾽ αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ᾽ ἀλλήλων ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων*** *(: Όταν λοιπόν έλθει ο Υιός του ανθρώπου με τη δόξα Του και μαζί Του όλοι οι άγιοι άγγελοι, τότε θα καθίσει σε θρόνο ένδοξο και λαμπρό. Και θα συναχθούν μπροστά Του όλα τα έθνη, όλοι δηλαδή οι άνθρωποι που έζησαν απ' την αρχή της δημιουργίας μέχρι το τέλος του κόσμου. Και θα τους χωρίσει τον ένα από τον άλλο, όπως ο βοσκός χωρίζει τα πρόβατα από τα γίδια. Και θα τοποθετήσει τους δικαίους, που είναι ήμεροι σαν τα πρόβατα, στα δεξιά Του˙ ενώ τους αμαρτωλούς, που είναι ατίθασοι και άτακτοι σαν τα γίδια, θα τους βάλει στα αριστερά Του)»* [Ματθ. 25, 31-33], *«καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον (: και θα οδηγηθούν αυτοί σε κόλαση που δεν θα έχει τέλος, αλλά θα είναι αιώνια˙ ενώ οι δίκαιοι θα πάνε για να απολαύσουν ζωή αιώνια)»* [Ματθ. 25, 46].

Κι όμως και η πρώτη παρουσία του Χριστού ήταν **και παρουσία κρίσεως** κατά την αυστηρή λογική. Γιατί; **Διότι προ της παρουσίας Του υπήρχε άγραφος φυσικός νόμος και προφήτες, επίσης γραπτός νόμος και διδασκαλία και άπειρες υποσχέσεις και ποινές και πολλά άλλα, που μπορούσαν να επανορθώσουν το κακό**. Και το επακόλουθο όλων αυτών ήταν να ζητήσει ευθύνες. Αλλά **επειδή είναι φιλάνθρωπος, δεν κρίνει, αλλά συγχωρεί μέχρις ενός σημείου· διότι, εάν έκρινε, τότε όλοι ανεξαιρέτως θα χάνονταν.** *«Πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ (: Και δεν υπάρχει διάκριση μεταξύ Ιουδαίων και εθνικών, διότι όλοι ανεξαιρέτως αμάρτησαν και στερούνται τη δόξα που κατέχει και παρέχει ο Θεός)»*, λέγει ο Απόστολος [Ρωμ. 3, 23]. Βλέπεις πόσο υπερβολικά μεγάλη είναι η φιλανθρωπία Του;

«Εκείνος που πιστεύει στον Υιό δεν κρίνεται, εκείνος όμως που δεν πιστεύει, έχει ήδη κριθεί». **Αλλά τότε, εάν δεν ήλθε γι' αυτό, για να κρίνει δηλαδή τον κόσμο, πώς εκείνος που δεν πιστεύει, έχει ήδη κριθεί, αφού δεν έφθασε ακόμη ο καιρός της κρίσεως; Ή εννοεί τούτο, ότι δηλαδή η απιστία χωρίς μετάνοια είναι άξια τιμωρίας, διότι το να μένει κανείς χωρίς το φως είναι καθ' εαυτό μεγάλη τιμωρία, ή προαναγγέλλει τα μέλλοντα.** Όπως ακριβώς εκείνος που φονεύει, και στην περίπτωση ακόμη που δεν καταδικαστεί από τον δικαστή, **έχει ήδη καταδικαστεί από αυτήν την ίδια τη φύση της πράξεώς του**, τοιουτοτρόπως και ο άπιστος. Επειδή και ο Αδάμ, από την ημέρα που έφαγε από τον απαγορευμένο καρπό, πέθανε· διότι αυτή ακριβώς ήταν και η απόφαση του Θεού: *«Ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν, οὐ φάγεσθε ἀπ᾽ αὐτοῦ· ᾗ δ᾽ ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ᾽ αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε (: Από*

το δέντρο όμως της γνώσεως του καλού και κακού δεν πρέπει ποτέ να φάτε από αυτό· διότι την ημέρα κατά την οποία θα φάτε από τον καρπό του, θα χάσετε το δικαίωμα της αθανασίας, θα πεθάνετε σωματικώς και θα χωριστείτε από εμένα, που σας έδωσα τη ζωή")»[Γέν. 2, 17], μολονότι βεβαίως ζούσε.

Πώς πέθανε λοιπόν ο Αδάμ; Εξαιτίας της απόφασης και της παρακοής του· διότι εκείνος που ο ίδιος καθιστά τον εαυτό του υπεύθυνο της τιμωρίας έχει ήδη τιμωρηθεί, αν όχι μέχρις ενός σημείου πραγματικά, αλλά πνευματικά. Και για να μη νομίσει κανείς, ότι μπορεί να αμαρτάνει ατιμώρητα, όταν ακούει: «***Δεν ήλθα για να καταδικάσω τον κόσμο***», ο Κύριος τού αφαιρεί και αυτήν την πρόφαση λέγοντας: ***«έχει ήδη κριθεί»***. Επειδή δηλαδή, επρόκειτο να έλθει η κρίση και δεν είχε έλθει ακόμη, με τον τρόπο αυτόν, μεταφέρει κοντά τον φόβο της τιμωρίας και δείχνει ήδη την κόλαση. **Και αυτό επίσης είναι απόδειξη της μεγάλης Του φιλανθρωπίας, το ότι όχι μόνο έδωσε τον Υιό Του, προς σωτηρία των ανθρώπων, αλλά και το να αναβάλλει τον καιρό της κρίσεως για να δοθεί ευκαιρία στους αμαρτωλούς και τους απίστους να απονίψουν τα πλημμελήματά τους.**

«***Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται*** *(: Όποιος πιστεύει σε Αυτόν, είτε είναι Ιουδαίος είτε εθνικός, δεν καταδικάζεται)*» [Ιω. 3, 18]· εκείνος **που πιστεύει** όμως, **όχι εκείνος που ερευνά με περιέργεια, εκείνος που πιστεύει και όχι εκείνος που πολυπραγμονεί**. Τι συμβαίνει λοιπόν εάν ο πιστός έχει ακάθαρτη ζωή και κάνει κακές πράξεις; Ο Παύλος λέει ότι τέτοιοι άνθρωποι δεν είναι καθόλου πιστοί· «*Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται (: **Ομολογούν ότι γνωρίζουν τον Θεό, με τα έργα τους όμως Τον αρνούνται**)*» [Τίτ. 1, 16]. Εδώ όμως εννοεί το εξής, ότι δηλαδή δεν κρίνονται γι΄αυτόν τον λόγο, αλλά**για τα μεν έργα τους θα τιμωρηθούν αυστηρότερα, δεν κρίνονται όμως για απιστία, επειδή ήδη πίστεψαν**.

Βλέπεις πως αφού άρχισε από εκείνα που προκαλούν **φόβο**, πάλι κατέληξε στα ίδια; Διότι στην αρχή είχε πει: «*Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, **ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ** (: Αληθινά, αληθινά σου λέω ό,τι εάν δεν γεννηθεί κανείς πνευματικά από το νερό του αγίου Βαπτίσματος και από το Άγιο Πνεύμα, το οποίο αοράτως με το νερό αυτό αναγεννά τον άνθρωπο, δεν μπορεί να μπει στην βασιλεία του Θεού)*» [Ιω. 3, 5]. Εδώ πάλι είπε ότι: «*Ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ (: **Όποιος όμως δεν πιστεύει στον Υιό, έχει κατακριθεί μόνος του από τώρα· διότι δεν έχει πιστέψει στο όνομα του μονογενούς Υιού του Θεού και έτσι με την απιστία του απέκλεισε μόνος του εαυτό του από τον Λυτρωτή που τον προσκαλεί στη σωτηρία**)*» [Ιω. 3, 18]· δηλαδή «***Μη νομίσεις ότι η αναβολή ωφελεί αυτόν που είναι ήδη υπαίτιος, εάν δεν σωφρονιστεί· διότι ο άπιστος δεν θα έχει καλύτερη τύχη***

από αυτούς που ήδη καταδικάστηκαν και τιμωρήθηκαν».

«*Αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς (: **Ο λόγος και η αιτία για την οποία κρίνονται και καταδικάζονται οι άπιστοι είναι αυτός: ότι το φως της αλήθειας, ο Υιός του Θεού, ήλθε στον κόσμο, αλλά οι άνθρωποι προτίμησαν το σκοτάδι της πλάνης και όχι το φως**)*» [Ιω. 3, 19]. Και αυτό που λέγει σημαίνει το εξής περίπου: «*Για τον λόγο αυτόν αυτοί τιμωρούνται, διότι **δεν θέλησαν** να αφήσουν το σκοτάδι και να τρέξουν προς το φως*».

Με αυτά λοιπόν τα λόγια, **τους στερεί από κάθε απολογία**. «*Διότι*», λέγει, «*αν μεν είχα έλθει για να τους τιμωρήσω και να ζητήσω ευθύνες των πράξεών τους, μπορούσαν να ισχυριστούν ότι τάχα γι' αυτό είχαν απομακρυνθεί. Τώρα έχω έλθει για να τους βγάλω από το σκοτάδι και να τους οδηγήσω στο φως*».**Και ποιος θα μπορούσε να λυπηθεί εκείνον, που δεν θέλει να μεταβεί από το σκότος στο φως; «*Διότι ενώ δεν μπορούν να μας κατηγορήσουν σε τίποτε*»,** λέγει**, «*αλλά αντιθέτως έχουν χίλιες φορές ευεργετηθεί, απομακρύνονται από μας*».** Την ίδια κατηγορία απευθύνοντας εναντίον τους και σε άλλα μέρη, λέγει: «*Ἐμίσησάν με δωρεάν* (: ***με μίσησαν χωρίς κανένα λόγο και χωρίς καμία αιτία***)» [Ιω. 15, 25]. Και πάλι**:** «*Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν (: **Εάν δεν είχα έλθει και δεν τους είχα μιλήσει αποδεικνύοντάς τους με τη διδασκαλία μου και με τα θαύματά μου ότι είμαι ο Μεσσίας, δεν θα είχαν αμαρτία για την απιστία που έδειξαν σε μένα**. Τώρα όμως **δεν έχουν καμία πρόφαση** που να δικαιολογεί την αμαρτία τους. Και είναι βαριά και ασυγχώρητη η αμαρτία τους αυτή)*» [Ιω. 15, 22]· διότι **εκείνος που κάθεται στο σκοτάδι, επειδή δεν έχει φως, μπορεί να συγχωρηθεί· εκείνος όμως που μετά την παρουσία του φωτός εξακολουθεί να κάθεται στο σκοτάδι, φέρνει μαζί του την απόδειξη ότι είναι διεστραμμένος και ισχυρογνώμονας.**

Έπειτα, επειδή φαινόταν απίστευτο σε πολλούς αυτό που είχε πει (διότι κανείς δεν προτιμούσε το σκοτάδι από το φως) **εκθέτει την αιτία, εξαιτίας της οποίας συμβαίνει αυτό. Ποια λοιπόν είναι αυτή;** «*Ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα. πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ (: **Και έκαναν την προτίμηση αυτή, διότι ήταν πονηρά τα έργα τους· διότι καθένας που επιμένει να κάνει έργα πονηρά και κακά, δεν αδιαφορεί απλώς, αλλά αποστρέφεται το φως. Και δεν έρχεται στο φως, για να μη γίνεται φανερή η ασχήμια και η ανηθικότητα των έργων του και προκληθεί έτσι η αποδοκιμασία του και η εξέγερση της συνειδήσεώς του**)*» [Ιω. 3, 18-19]. Ασφαλώς **ο Χριστός δεν ήλθε ούτε για να κρίνει, ούτε για να τιμωρήσει, αλλά για να δώσει συγνώμη και άφεση των αμαρτιών και να χαρίσει σωτηρία δια της πίστεως**. **Γιατί όμως οι άνθρωποι απέφυγαν;**

Διότι εάν είχε έλθει για να τους καθίσει στο δικαστήριο, υπήρχε κάποια πρόφαση για να αποφύγουν· διότι εκείνος που έχει πονηρή συνείδηση συνηθίζει να αποφεύγει τον δικαστή, αλλά σε εκείνον που συγχωρεί, προστρέχουν όλοι όσοι έχουν υποπέσει σε σφάλματα.

Εάν λοιπόν **είχε έλθει για να συγχωρήσει, έπρεπε πρώτα να τρέξουν προς Αυτόν, όσοι είχαν συνείδηση των αμαρτημάτων τους**, **πράγμα που έγινε σε πολλές περιπτώσεις**· διότι και τελώνες και αμαρτωλοί, αφού προσήλθαν συναναστρέφονταν με τον Χριστό. Τι σημαίνει λοιπόν αυτό που είπε; Αυτά**τα είπε για εκείνους που προτιμούν να μένουν συνεχώς στην ακολασία** · διότι Αυτός γι΄αυτόν τον σκοπό ήλθε, για να συγχωρέσει δηλαδή τα προηγούμενα αμαρτήματα και για να τους ασφαλίσει για τα μέλλοντα. Επειδή ακριβώς υπάρχουν μερικοί τόσο **οκνηροί και μαλθακοί στους κόπους της αρετής**, ώστε να θέλουν να **παραμένουν στην αμαρτία από την πρώτη έως την τελευταία τους πνοή και να μην απομακρύνονται από αυτήν ποτέ, αυτούς επισημαίνει εδώ, για να τους προσβάλλει.**

«*Επειδή δηλαδή ο Χριστιανισμός απαιτεί και ορθότητα των δογμάτων και εντιμότητα ηθών, φοβήθηκαν*», λέγει**, «*να έλθουν προς εμάς, επειδή δεν ήθελαν να επιδείξουν ορθή ζωή*»**. Και εκείνον μεν που ζει στην ειδωλολατρία, δεν θα μπορέσει να τον ελέγξει κανείς· διότι εκείνος που λατρεύει τέτοιους θεούς και έχει εορτές όμοιες με τους θεούς αισχρές και γελοίες, επιδεικνύει έργα ανάξια των δογμάτων. **Εκείνοι όμως που λατρεύουν τον Θεό, εάν ζουν ραθύμως, όλοι τους επιτιμούν και τους κατηγορούν.** Τόσο πολύ αξιοθαύμαστη είναι η δύναμη της αλήθειας ακόμη και στους εχθρούς της.

Κοίτα λοιπόν με πόση ακρίβεια τοποθετεί αυτά που λέει. Δεν είπε δηλαδή: «*εκείνος που έχει κάνει φαυλότητες δεν έρχεται προς το φως*», αλλά «*εκείνος που τις κάνει **συνεχώς**, δηλαδή εκείνος που **θέλει** να κυλιέται **συνεχώς** στον βόρβορο της αμαρτίας, που δεν θέλει να υποταχθεί στους δικούς μου νόμους, αλλά που μένοντας έξω από αυτούς **θέλει να πορνεύει ελεύθερα και να κάνει όλα όσα απαγορεύονται**· διότι όταν έλθει σε αυτά, φανερώνεται όπως ο κλέπτης στο φως. Γι' αυτό αποφεύγει τη δική μου εξουσία*».

Είναι λοιπόν δυνατόν να ακούσεις και τώρα πολλούς ειδωλολάτρες να λένε ότι γι' αυτό δεν μπορούν να προσέλθουν στη δική μας πίστη, **επειδή δεν μπορούν να απομακρυνθούν από τη μέθη, την πορνεία, και όλα αυτά τα πλημμελήματα** . «*Δεν υπάρχουν λοιπόν*», λέγουν, «*Χριστιανοί που κάνουν φαυλότητες και ειδωλολάτρες που ζουν με φρόνηση;*» Ότι **υπάρχουν Χριστιανοί που κάνουν φαυλότητες**, το γνωρίζω. Αν όμως υπάρχουν και ειδωλολάτρες που ζουν άψογα, αυτό δεν το γνωρίζω καλά. **Μη μου παρουσιάσεις εκείνους που είναι αγαθοί και εγκρατείς από τη φύση τους, διότι αυτό δεν είναι αρετή, αλλά δείξε**

μου εκείνον που υπομένει την μεγάλη ορμή των παθών και όμως είναι σώφρονας.

Ασφαλώς δεν μπορείς· διότι **αν η υπόσχεση της βασιλείας και η απειλή της γέενας και η τόση άλλη διδασκαλία μετά βίας συγκρατούν τους ανθρώπους στην άσκηση της αρετής, πολύ δυσκολότερα θα ασκήσουν αυτήν εκείνοι που δεν πιστεύουν τίποτε από αυτά**. Εάν όμως μερικοί υποκρίνονται, αυτό το κάνουν από ματαιοδοξία. **Και εκείνος που κάνει αυτό από ματαιοδοξία, όταν μπορέσει στα κρυφά, δεν θα αποφύγει τη χρήση των πονηρών επιθυμιών**.

Αλλά για να μη φανούμε σε μερικούς ότι είμαστε εριστικοί, ας παραδεχτούμε ότι υπάρχουν άνθρωποι μεταξύ των ειδωλολατρών που ζουν ενάρετα· διότι αυτό δεν αντιτίθεται ποτέ στα λόγια μας· διότι **είπε εκείνο που συμβαίνει συχνά και όχι εκείνο που γίνεται σπάνια.** Κοίτα λοιπόν με ποιο άλλο τρόπο τους στερεί από κάθε άλλη απολογία, όταν είπε ότι: ***«Τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον*** *(: Το φως της αλήθειας, ο Υιός του Θεού, ήλθε στον κόσμο)*». «*Μήπως*», λέει, «*το ζήτησαν αυτοί; Μήπως κοπίασαν; Μήπως κουράστηκαν για να το βρουν; Αυτό το ίδιο το φως πήγε σε αυτούς και δεν αξιώθηκαν να τρέξουν προς αυτό*».

Επειδή όμως υπάρχουν και μερικοί από τους Χριστιανούς που ζουν πονηρά, το εξής θα τους απαντήσουμε, ότι **ο Χριστός δεν ομιλεί για εκείνους που υπήρξαν από την αρχή Χριστιανοί και που δέχτηκαν την αληθινή θρησκεία από τους προγόνους τους**, **αν και αυτοί πολλές φορές απομακρύνθηκαν από την αλήθεια των δογμάτων εξαιτίας κακών συνηθειών**. Αλλά, νομίζω, ότι τώρα δεν ομιλεί για αυτούς, αλλά **για εκείνους από τους ειδωλολάτρες ή τους Ιουδαίους που οφείλουν να στραφούν προς την ορθή πίστη· διότι δείχνει ότι κανείς που ζει στην πλάνη, δεν θα προτιμήσει να προσέλθει στην πίστη, εάν πρώτα δεν προδιαγράψει για τον εαυτό του κανόνες ορθής ζωής, και κανείς δεν θα μείνει στην απιστία, εάν πρώτα δεν αποφασίσει να μείνει κακός σε όλη του τη ζωή.**

Μη μου πεις ότι αυτός είναι σώφρονας και δεν προσποιείται· διότι **την αρετή δεν την αποτελούν μόνο αυτά**· διότι ποια είναι η ωφέλεια όταν αυτά τα έχει, είναι όμως δούλος της κενοδοξίας και όταν μένει στην πλάνη, επειδή ντρέπεται τους φίλους του; Διότι αυτό ασφαλώς δεν είναι η ορθή ζωή. Και **ο δούλος της κενοδοξίας δεν αμαρτάνει λιγότερο από τον πόρνο**. **Ο πρώτος κάνει πολύ περισσότερα και μεγαλύτερα κακά από τον δεύτερο. Δείξε μου όμως κάποιον που παραμένει στους ειδωλολάτρες που είναι απαλλαγμένος από όλα τα πάθη και είναι ελεύθερος από κάθε κακία**. Αλλά δεν θα μπορέσεις· διότι **και όσοι από αυτούς υπερηφανεύτηκαν πολύ και περιφρόνησαν και τα χρήματα και τις απολαύσεις της κοιλίας, όπως ισχυρίζονται,**

υποδουλώθηκαν στην κενοδοξία πολύ περισσότερο από τους άλλους ανθρώπους. Και **αυτό είναι η αιτία όλων των κακών**. Έτσι επέμεναν σε αυτά και οι Ιουδαίοι. Γι΄ αυτόν τον λόγο και ο Χριστός τούς επιτιμά λέγοντας: «*Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε; (: **Αλλά πώς είναι δυνατόν να πιστέψετε εσείς, αφού επιδιώκετε να παίρνετε δόξα και επαίνους ο ένας από τον άλλο και δεν ζητάτε τη δόξα που πηγάζει από τον ένα και μόνο Θεό;**)*» [Ιω. 5, 44].

Γιατί όμως δεν μίλησε για αυτούς, ούτε επεκτάθηκε στον Ναθαναήλ, στον οποίο μαρτύρησε την αλήθεια; Διότι **ούτε και αυτός δεν είχε προσέλθει με μεγάλη προθυμία**. Αντιθέτως, ο Νικόδημος έδειξε **μεγάλο ενδιαφέρον** και **του χρόνο που οι άλλοι είχαν διαθέσει για ανάπαυση, αυτός του χρησιμοποίησε ως ευκαιρία διδασκαλίας**. Ο Ναθαναήλ όμως είχε προσέλθει, επειδή είχε πειστεί από άλλον. Αλλά ούτε εκείνον απέφυγε, διότι του είπε: «*Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ᾽ ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου (: Αληθινά σας διαβεβαιώνω ότι από τώρα που άνοιξε ο ουρανός κατά τη βάπτισή μου, θα δείτε κι εσείς τον ουρανό ανοιγμένο, και τους αγγέλους του Θεού να ανεβαίνουν και να κατεβαίνουν στον Υιό του Θεού. Αυτός έγινε και τέλειος άνθρωπος, και ως υιός του ανθρώπου είναι μοναδικός αντιπρόσωπος του ανθρωπίνου γένους˙ και πρόκειται να έλθει και πάλι ως Κριτής ένδοξος καθισμένος πάνω σε νεφέλες. **Θα ανεβαίνουν και θα κατεβαίνουν οι άγγελοι προκειμένου να υπηρετούν Αυτόν και την Εκκλησία Του)***» [Ιω. 1, 52].

Στον Νικόδημο όμως δεν είπε τίποτε από αυτά, αλλά κάνει λόγο για την κατά σάρκα γέννηση και την αιώνιο ζωή, **ομιλώντας διαφορετικά προς του καθένα, ανάλογα με την υποκειμενική του διάθεση**. Στον μεν Ναθαναήλ ήταν αρκετό το ότι είχε ακούσει αυτά, επειδή γνώριζε τους Προφήτες και δεν ήταν τόσο βραδύνους. Στον Νικόδημο όμως, επειδή κατεχόταν ακόμη από φόβο, **δεν αποκάλυψε αμέσως τα πάντα**, αλλά τάραξε την σκέψη του, ώστε να εκδιώξει τον φόβο με φόβο, όταν μάλιστα **τόνισε ότι πρέπει να κριθεί εκείνος που δεν πιστεύει και ότι η απιστία προέρχεται από πονηρή συνείδηση**.

Επειδή λοιπόν έκανε πολύ λόγο για την κακοδοξία των ανθρώπων και περισσότερο για αυτήν παρά για την τιμωρία -λέγει ο ιερός Ευαγγελιστής: «*Ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται (: Παρόλα αυτά, και από τους άρχοντες πολλοί πίστεψαν σε Αυτόν. Εξαιτίας όμως των Φαρισαίων δεν ομολογούσαν φανερά την πίστη τους, για να μην αφορισθούν και διωχθούν από τη συναγωγή)*» [Ιω. 12, 42]) και γι' αυτό τον επιπλήττει και δείχνει με όσα λέει, ότι εκείνος που δεν πιστεύει σε Αυτόν δεν το κάνει για άλλο λόγο παρά **διότι η ζωή**

του είναι ακάθαρτη.

Και στη συνέχεια τονίζει: «*Εγώ είμαι το φως*», αλλά εδώ λέει: «*Ήλθε το φως στον κόσμο*»· διότι **στην αρχή μιλούσε μάλλον ασαφώς, όσο όμως προχωρεί, ομιλεί σαφέστερα**. Αλλά όμως ο Νικόδημος κατεχόταν από τη γνώμη των πολλών και γι' αυτό δεν μπορούσε να μιλήσει με περισσότερο θάρρος, όπως έπρεπε.

Ας αποφύγουμε λοιπόν την **κενοδοξία**· διότι **αυτό είναι το τυραννικότερο πάθος από όλα. Από αυτό προέρχονται η πλεονεξία και η φιλοχρηματία, από αυτό προέρχονται μίσος, πόλεμοι και μάχες·** διότι εκείνος που επιθυμεί πολλά, δεν θα μπορέσει να σταματήσει πουθενά. **Και επιθυμεί όχι από καμία άλλη αιτία αλλά μόνο από κενοδοξία**. Σε ερωτώ, για ποια άλλη αιτία πολλοί επιδεικνύουν τόση υπεροψία με το πλήθος των ευνούχων και τις αγέλες των υπηρετών; Όχι από ανάγκη, αλλά για να έχουν τους γείτονές τους μάρτυρες της παράκαιρης αυτής πολυτέλειας.

Αν λοιπόν αποκόψουμε αυτήν, μαζί με την κεφαλή θα εξαφανίσουμε και τα άλλα μέλη της κακίας και τίποτε δεν θα μας εμποδίσει να κατοικούμε στη γη, όπως στον ουρανό· διότι **η κενοδοξία δεν ωθεί στην κακία μόνο αυτούς που έχει αιχμαλωτίσει, αλλά υπεισέρχεται δολίως και στις αρετές.** Και όταν δεν μπορέσουμε να τη βγάλουμε από εκεί προξενεί μεγάλη καταστροφή στην αρετή, διότι **αναγκάζει αυτήν να υπομένει μεν τους κόπους, να στερείται όμως των καρπών· διότι εκείνος που αποβλέπει στην κενοδοξία, που νηστεύει, που προσεύχεται και κάνει ελεημοσύνες, χάνει την ανταμοιβή.**

Ποια χειρότερη ζημία μπορεί να γίνει από αυτήν, από το να ματαιοπονεί κανείς, να γίνεται καταγέλαστος και να στερείται της επουρανίου δόξης; Διότι δεν είναι δυνατόν εκείνος που επιθυμεί και τα δύο, να επιτύχει και τα δύο· διότι**είναι μεν δυνατόν να επιτύχουμε και τα δύο, αλλά όταν επιθυμούμε τη μία δόξα από τις δύο, την επουράνια**. **Όταν όμως επιθυμεί κανείς και την ανθρώπινη και την επουράνια, δεν είναι δυνατόν να επιτύχει και τις δύο**. Για τον λόγο αυτόν, εάν θέλουμε να επιτύχουμε τη δόξα, ας αποφεύγουμε την ανθρώπινη και ας επιθυμούμε μόνο τη δόξα του Θεού· διότι έτσι θα επιτύχουμε και τη μία και την άλλη. Είθε όλοι εμείς να την απολαύσουμε με τη χάρη και φιλανθρωπία του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, δια του Οποίου και μετά του Οποίου η δόξα πρέπει στον Πατέρα ταυτόχρονα και στο Άγιο Πνεύμα στους αιώνες των αιώνων. Αμήν.

ΠΗΓΕΣ:

- https://greekdownloadsfiles.wordpress.com/2014/08/in-joannem.pdf
- Αγ. Ιωάννου Χρυσοστόμου *Άπαντα τα έργα*, πατερικές εκδόσεις «Γρηγόριος ο Παλαμάς»(ΕΠΕ), εκδ. οίκος «Το Βυζάντιον», Θεσσαλονίκη 1978, τόμος 13, *Υπόμνημα στον άγιον Ιωάννην, τον Απόστολον και Ευαγγελιστήν* , ομιλία ΚΗ΄, σελίδες 166-185, αντίστοιχα.
- Βιβλιοθήκη των Ελλήνων, Άπαντα των αγίων Πατέρων, Ιωάννου Χρυσοστόμου έργα, τόμος 72,σελίδες 142-150 και 154-167.
- http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/tools/liddell-scott/index.html
- Π. Τρεμπέλα, *Η Καινή Διαθήκη με σύντομη ερμηνεία* (απόδοση στην κοινή νεοελληνική), εκδόσεις αδελφότητος θεολόγων «Ο Σωτήρ», έκδοση τέταρτη, Αθήνα 2014.
- *Η Καινή Διαθήκη, Κείμενον και ερμηνευτική απόδοσις υπό Ιωάννου Κολιτσάρα*, εκδόσεις αδελφότητος θεολόγων «Η Ζωή», έκδοση τριακοστή τρίτη, Αθήνα 2009.
- *Η Παλαιά Διαθήκη κατά τους εβδομήκοντα*, Κείμενον και σύντομος απόδοσις του νοήματος υπό Ιωάννου Κολιτσάρα, εκδόσεις αδελφότητος θεολόγων «Η Ζωή», έκδοση τέταρτη, Αθήνα 2005.
- Π.Τρεμπέλα, *Το Ψαλτήριον με σύντομη ερμηνεία*(απόδοση **στην κοινή νεοελληνική**), εκδόσεις αδελφότητος θεολόγων «Ο Σωτήρ», έκδοση τρίτη, Αθήνα 2016.
- http://users.sch.gr/aiasgr/Palaia_Diathikh/Biblia/Palaia_Diathikh.htm
- http://users.sch.gr/aiasgr/Kainh_Diathikh/Biblia/Kainh_Diathikh.htm

(Επιμέλεια κειμένου: Ελένη Λιναρδάκη, φιλόλογος)